РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований в 1996 році

Рівне − 2009

ББК 74.20
О - 59
УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42. — Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).
Заступник головного редактора:
Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);
Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Карпенчук Світлана Григорівна –доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);
Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет "Острозька Академія");
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);
Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);
Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 27.11.2009 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2009

спокійно і вважають цю лексику неодмінним атрибутом нашого життя. Так, відповіді на запитання стосовно причин її використання дали змогу констатувати, що 7% студентів вважають таке явище нормальним у будь-якому спілкуванні; 59% – нормальним на побутовому рівні спілкування (здебільшого серед однолітків); 12% опитуваних використовують інвективи, щоб не відрізнятись від інших, 21% – намагаються по можливості утриматись від означених порушень, 13% – категорично засуджують подібні лексичні відхилення і пов'язують їх з проявами невихованості й аморальності. Отримані відповіді підтвердили загальну позитивну тенденцію щодо активізації нелітературного, нецензурного слововживання.

Крім того, отримані нами результати підтвердили, що до основних проблем письмового мовлення студентів належать: порушення стилістичних норм (допущення стильового дисонансу), використання іншомовних слів (переважно російських), а також окремі порушення граматичних (зокрема, синтаксичних) та пунктуаційних правил. Найбільше порушень було виявлено у тих текстах, де студентам доводилося формулювати свою думку самостійно, не маючи доступу до будь-яких довідникових чи літературних джерел.

В усному мовленні майбутніх фахівців також зустрічаються окремі порушення стилістичних (стосовно регулювання й вибору слова та синтаксичної конструкції відповідно до умов спілкування і стилю викладу) та лексичних (стосовно регулювання вибору слова відповідно до змісту й мети висловлювання) норм.

Таким чином, дослідження особливостей мовлення студентів дало змогу констатувати нормативні порушення у письмовому й усному мовленні студентів, недостатній лексичний ресурс, забруднений нелітературними словами, що засвідчило недостатній рівень оволодіння українською мовою.

На наш погляд, окреслена ситуація може покращитися, якщо у вищому навчальному закладі систематизувати роботу щодо удосконалення мовлення як засобу підвищення культури спілкування. Для цього необхідно поповнити зміст освіти спецкурсами та факультативами (наприклад, «Сучасна українська мова», «Риторика»), котрі уможливлять розширення лексичного ресурсу, забезпечать відповідність мовлення студентів існуючим нормам. Зважаючи на досить складну ситуацію в нашій країні щодо визнання цінності державної мови та існуючі тенденції стосовно її спотворення, важливо, щоб до цієї системи увійшли навчальні курси, які б сприяли формуванню етико-психологічної основи спілкування, виробленню шанобливого ставлення до мови та прагнення ефективно спілкуватися з людьми у різноманітних сферах і ситуаціях (наприклад, «Етика і психологія спілкування», «Етика і психологія ділового спілкування», «Професійна етика»).

Ця система дасть змогу сформувати: знання про особливості, норми і правила мовленнєвої діяльності; переконання стосовно привабливості та необхідності оволодіння мовою; уміння досконало володіти словом у різноманітних ситуаціях спілкування, що сприятиме зростанню загальнокультурного рівня студентів. Окреслені заходи стануть достатньо ефективними, якщо у вищому навчальному закладі створити відповідно середовище, в якому гарна, відповідна нормам мова стане цінністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення: Навч. посіб. для ун-тів / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 230 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навч.-метод. посіб. для викладачів і студ. вищ. навч. закладів / Г.П. Васянович. – Львів: Норма, 2005. – 343 с.
3. Максименко С.Д. Общая психология: Учебник. – М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 1999. – С. 133 – 193.
4. Машталер А.А. Особистісний вимір поліфункціонального буття культури / А.А. Машталер // Гуманітарні науки і сучасність. Зб. наук. праць. – К.: Київський нац. торгово-екон. ун-т, 2001. – С. 29 – 37.
5. Парыгин Б.Д. Анатомия общения / Б.Д. Парыгин. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 301 с.

Резюме. *В статье рассматривается проблема формирования культуры общения студентов в высших учебных заведениях в аспекте усовершенствования их речи. Освещено результаты исследования состояния овладения ими языком путем изучения лексического ресурса и установления соответствия речи нормам и правилам современного украинского языка.*

Ключевые слова: *культура общения, язык, речь, лексический ресурс.*

The summary. *In the article considering the problem of forming of culture of communication students in institutes of higher education in the aspect of improving their speech. Elucidating the results of researching condition them language by every means of training lexical resource and establishing accordance speech to modern standards and rules.*

Key words: *culture of communication, language, speech, lexical resource.*

Одержано редакцією 05.10.2009 р.

УДК: 371.3:811.111' 23

А.С. ДУБРОВА, О.А. СНІЧУК, В.М. ТРОФІМЧУК

ПРИНЦИП ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО НАВЧАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УРАХУВАННЯМ ЇХНІХ ОСОБЛИВОСТЕЙ І ПРИСКОРЕНИМ НАВЧАННЯМ СПРИЙНЯТТЯ МОВЛЕННЯ

Резюме. *Стаття розглядає принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності та його влив на результативність і продуктивність навчання іноземної мови за професійним спрямуванням*

студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів. У статті показано, що використання даного принципу робить можливим суттєво прискорити розвиток у студентів навичок і вмінь з іноземної мови.

Ключові слова: *іноземна мова за професійним спрямуванням, мовленнєва діяльність, прискорене навчання, сприйняття, компетенція.*

Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності регулює взаємовідношення цих видів у навчальному процесі і реалізує взаємопідкріплюючий розвиток умінь і навичок у читанні, говорінні і аудіюванні. Необхідність взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності доведено методичною наукою. Врахування особливостей різних видів мовленнєвої діяльності під час організації відповідних вправ детально розроблене в методиці [2, 155]. Щодо взаємозв'язку, то насамперед він виявляється в тому, що навчання всіх видів мовленнєвої діяльності повинне здійснюватись одночасно. При вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням неприпустиме ні усне випередження в навчанні читання, ні так званий усний вступний курс-підходи, поширені в школі, але навряд чи раціональні при навчанні дорослих. [1, 67] По-перше, у студентів шкільний курс вже, як правило, сформував достатню базу слухо-мовленнєво-моторних нервових зв'язків на матеріалі іноземної мов, що дає змогу з перших же занять у ВНЗ почати активну роботу з навчання читання. По-друге, для дорослих найбільш природним є засвоєння навчальної інформації через читання, зоровий канал, і його вилучення може тільки порушити стереотипи навчальної діяльності, погіршити її результати.

У навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням зазначений взаємозвязок має виявлятися, насамперед, в тому, що комунікативні алгортимічні вправи виконуватимуться в усній формі за наявності вербальних графічних опор. [3, 5] По-перше, це усуне складнощі від сприйняття на слух ще невідпрацьованих нових слів. По-друге, передбачатиме трансформацію вимовлюваних реплік у форму заперечення. Наявність вихідних перетворюваних реплік у графічному записі значною мірою полегшить роботу студентів. Створюються можливості безпомилкового виконання вправ, що є важливим для формування навичок та автоматизмів операцій, які становлять ці навички.

Використання комунікативних алгоритмічних вправ з графічними вербальними опорами дозволяє відпрацьовувати мовні одиниці одночасно в плані як усного, так і письмового мовлення. Сприйняття супроводжується активним приговорюванням власних реплік-відповідей відповідно до мовленнєвих завдань вправи. В результаті встановлюється комплекс слухо-мовленнєво-моторно-зорових нервових зв'язків. Мовний матеріал засвоюється рецептивно-репродуктивно, причому можливість рецепцій стосується і аудіювання, і читання.

Безперечним є те, що у процесі відпрацювання мовного матеріалу для говоріння і аудіювання (формування відповідних навичок оперування ними) комунікативні алгортимічні вправи з використанням вербальних графічних опор є тільки першою стадією. За ними мають обов'язково йти аналогічні вправи того самого типу, але вже без опор. У разі проведення комунікативних напівевристичних вправ в усному мовленні графічно представленно вербальні опори. Сюди належать списки ключових слів, мовленнєвих формул, кліше для діалогічних і монологічних висловлювань тощо.

У цьому випадку аудіювання відбувається з опорою на друкований текст чи на графічно представленні окремі лексичні одиниці, речення, фрагменти речень для полегшення розуміння змісту. Мовний матеріал, спочатку засвоєний лише під час читання, у процесі виконання комунікативних напівевриситчних вправ також має включатися в усне мовлення. Тоді оволодіння цим матеріалом у плані рецепції в письмовому мовленні відбувається значно продуктивніше. Крім того, мовні одиниці, спочатку відпрацьовані для одних видів мовленнєвої діяльності, доцільно поступово вводити в інші види для перенесення відповідних лексичних і графічних навичок. [7, 23]

У комунікативних евриситчних вправах для навчання усного мовлення зазначенно вербальні графічні опори звичайно не застосовуються, оскільки такі вправи виконуються в умовах, максимально наближених до реального мовленнєвого спілкування. Проте слід врахувати, що говоріння за вузькоспеціальною тематикою розгортається головним чином на базі прочитаних текстів. По-перше, це викликано тим, що, як зазначалося вище, такі функціональні види мовлення базуються на письмових формах комунікації. По-друге, знання студентів у галузі вузької спеціалізації ще досить обмеженні. Тому для висловлювання власних думок при навчальному спілкуванні вони постійно звертатимуться до так званих «думок-спогадів».

Таким чином, читання є важливим джерелом мовного матеріалу й змісту усного мовлення під час виконання комунікативних евриситчних вправ. По-третє, як видно з дослідження деяких методистів, можна навчати читання на основі аудіювання. Нарешті, деякі дослідження (наприклад, Г.А. Китайгородської та ін.) свідчать, що вміння говоріння є опорою для виникнення вмінь аудіювання, які формуються найкраще саме у зв'язку з говорінням. [4, 154]

Усе викладене демонструє, як повинно бути організоване взаємопов'язане навчання різних видів мовленнєвої діяльності в умовах вивчення іноземної мови на немовних факультетах. Це дає можливість перейти до другої частини принципу, який аналізується (прискорене навчання сприйняття мовлення), [5, 7] і розглянути обґрунтування для його формулювання. Це обґрунтування полягає у тому, що без максимально можливого прискорення навчання читання і аудіювання навряд чи можливе на немовних факультетах досягти навіть мінімального рівня розвитку комунікативної компетенції в даних видах мовленнєвої діяльності Це пов'язане з тим, що якщо студент під час мовлення може обмежитися засвоєними мовними засобами,

способами вирішення комунікативних завдань тощо і лише в цих межах будувати свої висловлювання, то студент, який читає чи слухає, нездатний накласти такі обмеження на текст, який сприймає. Відповідно дещо ширшими мають бути і його можливості сприйняття мовлення порівняно з його творенням.

В умовах вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням не завжди вдається досягти успіхів за існуючого підходу (навіть враховуючи всі сучасні методичні підходи). [6. 39] Отже, слід розробити нові методи, способи, прийоми навчання читання і аудіювання, які б прискорювали формування вмінь і навичок, а також сприяти досягненню мети навчання. Це особливо важливо для студентів 2 курсу стаціонарного навчання на немовних факультетах університету, які вивчають іноземну мову професійного спрямування. Саме тоді в основному і досягаються професійно значимі цілі викладання. Інтенсифікація також має проходити за рахунок розширення словника-мінімуму для читання і аудіювання. Важливість питання про словниковий запас пов'язана з тим, що основною складністю для студентів під час читання і аудіювання є його недостатність.

Таким чином, підвищення ефективності і результативності навчання іноземної мови за професійним спрямуванням вимагає такої організації навчальної діяльності, за якої б суттєво прискорився розвиток навичок і вмінь сприйняття мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемов. В.А. Психология обучения иностранным языкам: Учеб. пособие. – М.: Просвещение, 1969. – 279 с.
2. Берман И.М. Методика обучения английскому языку в неязыковых вузах. − М.: Высш. шк., 1970. − 232 с.
3. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні //Іноземні мови. – 1996. − №2. – С. 3-8.
4. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным язикам. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 176с.
5. Коваленко О. Про вивчення іноземних мов у 2007/2008 н.р. (Методичні рекомендації) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2007. − №3. – С. 6-12.
6. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови //Перекл. та адаптація Л.В.Биркун. – Oxford: Oxford University Press, 1998. – 48 с.
7. Лапидус Б.А. Актуальные вопросы теории функционального дифференцирования минимумов в курсе иностранного языка //Иностранные языки в школе. − 1987. − №2. − С. 19-25.

Резюме. *Статья рассматривает принцип взаимосвязанного обучения различных видов языковой деятельности и его влияние на результативность и продуктивность обучения иностранному языку за профессиональным направлением студентов неязыковых факультетов высших учебных заведений. В статье показано, что использование данного принципа делает возможным существенно ускорить развитие у студентов умений и навыков с иностранного языка.*

Ключевые слова: *иностранный язык за профессиональным направлением, языковая деятельность, ускоренное обучение, восприятие, компетенция.*

The summary. *The article deals with the interrelated study principle of different types of the language activity and its impact on the foreign language study productivity and results for high school students of non-linguistic departments. It is stated that the use of the given principle makes it possible to accelerate substantially the development of students' foreign language skills.*

Key words: *professionally oriented foreign language, language activity, accelerated study, perception, competence.*

Одержано редакцією 12.09.2009 р.

УДК: 378.14:[159: 81' 253]-059.875

О.С. КОЧУБЕЙ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Резюме. *Статтю написано на основі глибокого вивчення механізмів формування іншомовної компетенції у студентів-філологів. Статтю присвячено проблемам мовної особистості в лінгвістиці та використання цих поглядів в практиці викладання іноземної мови. Риторика методики навчання обговорюється поєднано з формуванням лінгвістичних здібностей особистості.*

Ключові слова: *психологічні механізми, текст, компетенція, компетентність.*

Одним із центральних положень, визначених у Національній доктрині розвитку освіти в Україні в 21 столітті, є створення умов для підготовки вчителів, здатних практично втілювати нові прогресивні методики і технології навчання, інтегруючи всі етапи навчально-виховного процесу з кращими здобутками світової культури.

Становлення нових соціально-економічних та політичних відносин в українському суспільстві зумовило необхідність перегляду вимог до організації та реалізації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. При спрямуванні нашого суспільства на відповідність до європейських стандартів освіти особливо гостро постає питання про оволодіння іноземними мовами майбутніми фахівцями різних галузей професійного життя. Одним із шляхів реалізації цього завдання є вдосконалення методів та засобів навчання, розробка

ЗМІСТ

Бабік О.С. Професіоналізм вчителя як важливий фактор при навчанні іноземної мови у дошкільному навчальному закладі. 3
Ботвінко О.М. Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітній школі. 7
Гронь Л.В. Вимоги до іншомовних текстів для розвитку вмінь розповіді на початковому ступені навчання на мовних факультетах вищих навчальних закладів. 11
Коломієць Н.М. Прийоми Блейна Рея в методі природовідповідності Джеймса Ашера. 15
Корженевська О.В. Організація самостійної роботи учнів − важливий фактор інтенсифікації навчального процесу. 19
Салюк І.Я. Особистісно-орієнтований підхід у детермінації розвитку іншомовного мовлення школярів. 23
Кропивко І.М., Снічук О.А. Використання ресурсів і послуг мережі Інтернет у викладанні іноземних мов. 28

Цаль Т.В. Використання методів педагогічного стимулювання на початковому етапі навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі та новітні технології. 36
Чорнолоз О.О. Теоретичні основи викладання чеської мови для студентів-філологів у вищому навчальному закладі. 41
Якимчук А.В. Рефлексивні механізми навчання підлітків англомовної комунікації. 44
Волошун А.А. Проблеми застосування сучасних технологій в процесі засвоєння лексики на початковому етапі викладання іноземної мови. 50
Зінчук І.В. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики. 53
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Специфіка роботи над термінами на заняттях іноземної мови у вищому навчальному закладі. 58
Мороз Л.В., Пашко І.О. Основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. 63
Ніколайчук Г.І. Особливості діалогу в процесі формування комунікативних умінь дитини дошкільного віку. 65
Середюк Л.А. Використання автентичної газетної хроніки на уроках німецької мови. 70
Турко І.-М.Б. Теоретичні аспекти вивчення творчості поетів-імажистів у вищих навчальних закладах. 72
Бричок Б.П. Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів. 77
Джеджера К.В. Удосконалення мовлення як проблема формування культури спілкування студентів у вищих навчальних закладах. 80
Дуброва А.С., Снічук О.А., Трофімчук В.М. Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності з урахуванням їхніх особливостей і прискореним навчанням сприйняття мовлення. 83
Кочубей О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів у вищому навчальному закладі. 85
Мазурок О.М. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної парадигми освіти. 89
Мороз Л.В., Ковалюк В.В., Черуха Н.В. Інтерпретація закономірностей засвоєння іншомовних слів студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. 92
Павелків К.М. Філософські та загальнотеоретичні засади дослідження проблеми формування рефлексивної культури майбутнього вчителя. 95
Перішко І.В. Розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих школярів на основі проектної іншомовної діяльності. 100
Пивоварчук Т.О. Фактори розвитку комунікативних здібностей студентів. 106
Тадеєва М.І., Пархомчук М.М. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях. 109
Воробйова Л.М. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов. 113
Гончарук Р.А. Роль перекладу у міжкультурній комунікації і педагогічній соціалізації. 117
Янцур Л.А. Формування інтересу до образотворчої діяльності в системі дитячий садок-школа. 122
Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Психолого-педагогічні можливості навчального перекладу і умови їхньої реалізації. 126
Шурин О.І. До питання формування педагогічної культури майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки. 129
Войтович І.С. Батишкіна Ю.В. Комп'ютерні інформаційні технології в реалізації навчальних і наукових проектів у педагогічних вищих навчальних закладах. 131
Шутяк В.Г. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до праці. 135
Поліщук Н.В. Особистісно-орієнтована технологія навчання при підготовці фахівців з технологічної освіти. 139

Янцур М.С. Курсова робота з методичних дисциплін у кредитно-модульній системі організації навчального процесу. 141
Герасименко О.А., Герасименко Н.П. Методи реалізації пошуково-дослідницьких проектів на заняттях з трудового навчання у 7-9 класах з використанням інформаційно-пошукових технологій. 147
Трофімчук Л.О. Проблема оптимального вибору методів активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі позаурочних занять. 152
Грипич С.Н. Моральне виховання молодших школярів і дитяча література (психолого-педагогічний погляд на проблему). 156
Попчук О.В. Інноваційні технології навчання як умова розвитку професійної культури майбутніх фахівців документознавства та інформаційної діяльності. 160
Трофімчук В.М. Сутність і класифікація художньо-конструкторських знань та умінь старшокласників, які формуються у процесі трудового навчання. 164
Войтко А.І. Педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб. 168
Сіпайло В.О. Використання сучасних систем крою проектування одягу при підготовці майбутніх вчителів технологій. 173
Мохнюк Р.С. Формування громадянської культури студентства − проблема сучасного виховання. 178
Відомості про авторів. 183

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Мороз Л.В..
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2009 р. Підписано до друку 27.11.2009 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 30,6. Обл. вид. арк. 31,2 Замовлення № 79/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42.— Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379 **ББК 74.20**